

A névmási tárgyak és az igekötős igék a romungróban

Lovas Anna, Baló A. Márton (NYTK)

Előadásunk azt a déli centrális cigány dialektusokban megfigyelhető jelenséget járja körül, hogy az igekötős igét és függő esetű névmást tartalmazó semleges mondatokban a névmás beékelődik az igekötő és az ige közé. Kutatásunkban a déli centrális cigány nem-vend (romungró) és vend alcsoportjába tartozó forrásanyagot egyaránt feldolgoztunk.

Megfigyelésünk szerint erős hajlam van a ragozott névmások beékelésére: az elemzett szövegek alapján a romungró, a vend és az e kettő között átmenetet képező versendi nyelvváltozatokban kb. 80%-os az igekötő – ragozott névmás – ige szórend aránya az igekötő – ige – névmás sorrendhez viszonyítva.

Az igekötő – ragozott névmás – ige mintázat azért váratlan, mert nem illeszkedik sem a romani hagyományos VO, sem a tárgyként nem névmási frázist tartalmazó igekötősige-szerkezetek igekötő – ige – tárgy szórendjéhez, sem pedig a romungróra és a magyarországi vendre kontaktushatást gyakorló magyar nyelv szórendjéhez. A magyar szórendi minta követése megfigyelhető az igekötős igét és modális partikulát, illetve segédigét tartalmazó szerkezetek esetében. Elemzésünk szerint azonban ezek a konstrukciók a felszíni hasonlóság ellenére nem azonosak a beékelődő névmást tartalmazókkal.

A tárgy- és függő esetű névmások helyzete párhuzamba állítható az infinitiváló *te* partikuláéval, mely ugyanúgy az igekötő és a lexikai ige közé kerül. Elméletünk szerint a névmások a *te* analógiájára kerülnek az igekötő és az ige közé.